

Christo, velut signum quoddam excidit venturi, Discipulis esse traditam; ita ut antegressa sit, sed cladem ipsam urbis intelligi, & contaminationem, quam paullè declaravimus. Itaque comma istud 15. Cum ergo videris, &c. non respondet sequenti, & particula, tunc: sed fentientiam abolivit, hoc sensu: *Cum videritis abominationem desolationis*; id est vastitatem, ac ruinas vestras, & locorum sacrorum inquinationem, quam Daniel prædicti; qui haec, inquam, viderit, & cum Danielis prophætia concuerit, intelligat verè esse completa, quod illæ vaticinatio fuerat. Porro sequentia: *Tunc qui in Iudea fuisti*, &c. ad priora illa pertinent. Auditur enim sibi *psalmus*, &c. com. 6. Hæc interpretatione ambiguitate non omni, & inextricabilis molesta liberatur. Est enim alioqui difficile statuere, quid illud sit abominationis nomine confundens, quod velut signum Christi Discipulis ostenderit, ut eo conspicto, fugaciam urbis antevertentem.

*Et usque ad consummationem.] Graca, Latinum
omni ambiguitate carent. Significant enim, usque ad
rerum exitum, & mundi consummationem, solitudo-
men illam esse mansuram. Hebreo quidam sic explicant:
Et usque ad desinendum, & consummandum (sub mundum)
ſubillat super atrocium, & fluentem, videlicet Iudeo-
rum populim. Alii, *doucē consummatio, & quidam deci-
sa, aque certa, descendat super visitationem*. Ita Vatabulus,
ubi subiunguntur est verbum, defruct. Optima est
Latini nostri sententia: secundum quam semper iernam
fore Dei in Iudeos iram demonstrat. Hic enim nominati-
vus subiunguntur est in verbo *vix*. Nam defolatio-
nis vox in Hebreo non compareat, quam Latini, &
Graci adjiciunt, sententiam magis secuti, quam ver-
ba. Atenim dubitatur an perpetua in urbe solitudo fue-
rit, cum ab Adriano constet instauratam postea fusio-
Facilis est responso. Nam de templo maxime Pro-
pheta loquitur; quod numquam deinceps excitari potu-
it: quamvis magno Iudei conatu sapientis id aggressus
fuit.*

PARS ALTERA LIBRI, IN

qua novæ quorundam super Annalium ordinatione opiniones excutiuntur.

C A P U T X X X I V .

Operis illius, cui Nova, verae Chronologia titulus inscribitur, summa brevi compendio declaratur: cuius auctor plures annos in Fastis vulgaribus superfluos esse defendit.

CUM duplex sit doctrinarius usus omnium, atque fructus; alter quid in re quaque verum sit alesque alter, dignoscenda, ac convincenda; falitatis rationem tenere: uterque vero iis ex artibus potissimum existat, que in disputatione, ac controverbia posite sunt: nos ejus quam tradimus scientia: cupido lectori duos

decim fere libris ambo illa praefidia contulimus. Nam in singulis penè temporum questionibus, partim errore ante convictionem, quid venit, aut probabile est inquisivimus: partim ab hujus investigatione ad falsi reprehensionem disputationis nostra progesa est. Est autem pars illa methodi totius, quæ in falsis dijudicandis; ac certa ratione convincendis posita est, utilis imprimis, ac singulare quoddam historiæ munimentum: quo detracto, ab errore illa se nequit, aut erroris certè metu defendere; atque in tuta & tranquilla veritatis possessione confistere. Itaque quod de Aristotelis Philosophia dixit autor gravis Themistius Orat. 11. cam Platonica velut septum ac propugnaculum esse; ne hac aggressu facilis, & falsitatis incuriosibus exposta sit: idem de Chronologia licet usurpare, & cam historias dicere apud populos Graecos, apud Ægyptios, & Phœnicios, & Carthaginos, & Persas, & Iudeos, & Iuxitanos, & Arabes. Et multa postea

De Ari-
stotelis
Philoso-
phia The-
misticii di-
stum.

αλεῖται τὸς Ἀπειλέας τὸ δογμάτων. τοὶ γὰρ πολλοὶ τοιοῦντες,
καὶ σφυροῦσθαι οὐχίσκεται τὸ θέλειν, καὶ ἀναλόγους θεραπεύεσθαι
καὶ optimum exordium, καὶ propagulacum, ατερμένη
προνομή. Nam cum acceperit facilis, & incurvioribus obnoxia
sit; muniri illam ab altera, & valla quadam cingit; tum
contrariorum dogmatum infidias unigene prospiciunt. At

LIBER DUODECIMUS; CAP. XXXV.

pinxerint, quibus per vim alii praefuerint. Unde duodecim annis infra communem calculum sufficerunt, quod inter alios Polybius est secutus. Quocirca cum hoc modo duodecim annis tardius, quam in Faftis Capitolinis, res gestae redderentur, contigit ut primum annis tres post annum Urbis dc. deducerentur a Polyblio, qui sub annum DCXXIV. mortuus est. Deinde ut Tarrutius tribus etiam annis Polybianam anticiparet epocham. Ita sex annorum ~~post mortem~~ resedite. Quem quidem post Neronis obitum conditores Faftorum communium ut resarcirent, quinque paria Cossi inferuerunt, & annum primum Olympiadis cuiusque non in eo Juliano, quo desit, anno, sed in antecedente, quo Olympiae est habita, statuerunt. aut aliud certe Confulum per inculcarunt. Post Neronis mortem Faftos recte habere iudicat. Hac igitur nova opinio, Chronologique ratio; hoc firmamentum est. Octennio primum res gestas citius in Faftis vulgaribus consignari, ex nonnullis illuminari deliquis probat, quo totidem annis revera tardius, quam vulgo fit, collocanda sunt. Porro tres annos post Urbis condita sexcentesimum annum exhaustur: ita ut octennium illud ad quinquennium redigatur, certis ex autoritatibus adstruit; velut Livii, Flori, & Eutropii: in quibus triennio tardius anni U. C. notantur, quam in Capitolinis: ut appareat istos triennia esse prolaplos. Demum quinque annorum ~~post mortem~~ resedite, partim ex eclipsibus, partim ex auctorum testimoniosis demonstrat.

Quoniam ergo triplex erroris fastigium ab eruditō
viro Faftis vulgaribus tribuitur: ut očo primum an-
nos superfluos admirerit: tum ut triennium paullatim
detractū fuerit: demum ut quinque Confulū paria
redundarint: nos trifariam hanc disputationem par-
tiem; ut in singulis capitib⁹ propria cuijsque par-
tis argumenta, & testimonia pondereremus. Quibus
expensis tum denique Faſtorum communium ordi-
nem, ac feriem ab omni erroris suspicione purgabi-
mus.

C A P U T X X X V .

*De octo annorum labo, quam Fastis vulgaribus Nova Chronologia tribuit. Ostenditur frustrâ id opinari vi-
rum doctum, & hoc ex parte integros Annales esse.
Eclipses pleraque suis temporibus constituta.*

Quo n^o figur o^o annorum ~~æ~~^æg^oen^ois ante annum ferē dc. ab U. C. in Fastos incidenter, argumentatur ex Solis, Luneque defectiōibus, quam certis annis auctores addixerint, eadē tamē ostiōnō tardius accidisse reperuntur ex altronimico calculo, quām vulgares Fasti repräsentent.

Christum **ccxvi**. Atqui deprehenditur illa in anno **cxc**, ante Christum; nempe Periodi Julianæ **4505**, odo annis tardioris, quam habent communis Fafii. Hanc porrò Livius initio lib. **ii.** Dec. **iii.** significat; cum ait in Sardinia Solis orbem minui viふm: & Arpis visam esse Lunam cum Sole pugnantem. Cujus & Obsequenter meminisse dicit, & Silium. Tertia est eclipsis, cuius mentionem facit Polybius lib. **iv.** qua cum vulgo anno ante Christum Urbis condite **dxxxv**, configuratur, Periodi Julianæ **4495**, ante Christum **ccxvii**, reperitur tamen anno ante Christum **ccxi**, nocte illa, qui inter Octobris **xii.** & **xiii.** intercessit. Quarta eclipsis Solaris anno U. C. Varronianæ **dixiv**, congruit. Qui cum vulgo putetur annus ante Christum **cxc**, nonnisi **clexxii**, est: quando Sol defecit in gradu Libra **22.** **40.** **35.** Quinta Solis defectio anno Urbis **dixvi**, accidit. Eadem porro anno **cxxx.** ante Christum incidit in gradu Leonis **20.** Atqui annus **dixvi.** vulgo in annum Periodi Julianæ **4526**, conseretur, qui est ante Christum **clexxvi**. Sexta est lunaris que horas **53.** **20.** **17.** ac sunt digitorum **124.** **100.**

Quarta Solis eclipsis bello quoque ad annum Periodi Julianæ **4524.** quadrat: qui est Urbis condite Varronianæ **dixiv**. Defecit enim Sol Martii **xiv.** feria 2. Novilunium verum ex tabulis nostris contingit Roma hora **7.** **10.** à media nocte, tempore physico. Sol in gradu Piscium **19.** **43.** Novilunium appetens hora **6.** **26.** paulo post ortum Silium. Initium ejus ante ortum hora **5.** **31.** Finis hora **7.** **20.** Tenuit horas **1.** **48.** & hora circiter integræ Roma conspicta est. Digitorum fuit **xii.** **25.** Est id verò tempus longè ad Livii auctoritatem accommodatus, quam quod Vir doctor annis octo postea designat, in gradu Libra **23.** ferè. Etenim vifa tum eclipsis Roma, cum ad Asiaticam expeditionem L Scipio proficeretur, & A. D. V. Eid. Quintiles, qui menisstique in vernum tempus cedebat: cum Januarius in Autumnum subiisset: ut alibi demonstratum est. Sed & idem Livius subiicit, per idem tempus, quo L Scipio cum clavis apollit in Græciam, ne fegni zifiva forent, Acilium Amphissam oppugnasse, cui obfitioni supervenient Scipio.

Quinta Solis defecit non alio anno quātērēda fuit, quam qui vulgo anno Urbis 566. tribuitur: quo Cou-
fa re M. Valerius Metellus, & C. Livius Salinator, anno Periodi Julianæ 4526. Quo anno Julii xvii. Sol
defecit. Novilaniū verum ex Parisinī tabulis conti-
git in meridiano Roma hora 7, 45°, 0'. Sole in Ge-
m:norū gradu 25, 45'. constitutio. Apparens autem
hora 6, 10'. Physico tempore: ac duratio tota fuit
horarum circiter duarum. Copit hora 5, 10'. semi-
sideris circiter post ortum Solis. desitque hora ferè 7,
10'. à media nocte. quod ita Livius expressit, cum
lib. viii. Dec. iv. scripsit, luce inter horam tertiam
fere, & quartam tenebras obortas esse. Fuit autem
digitorum ferme xi, 15'. & maxima Solis obscuratio
circa horam diei tertiam incidit. Habemus igitur ē
Tabulis nostris quod alio anno, quām cxxx. ante
Christum, Periodi Julianæ 4534. reperiri posse vir er-
uditus minimè putavimus. Neque vero pratermitendum
est, hanc ipsam defecctionem Solis à Buntingho anno
mundi 3781. repræsentari. Sed eandem afferit Roma
contigile hora post meridiem ferè tercia. quam & di-
gitorum tantummodò triūm constituit. Atqui & ex
Tabulis Prutenicis media conjunctio Rome facta est Ju-
lii 17. hora post noctem medium 20, 2'. Vera conjunc-
tio hora 7, 20'. Ex nostris vero Tabulis media conjunc-
tio Juli 17. hora 20, 2'. Vero autem hora 7, 47'.
Itaque defecit manè contigit. cuius rationem suo loco
delineamus. Quin & Livius tenebras ait obortas inter
horam diei tertiam, & quartam, quod de eclipsi di-
gitorum triūm ultrapari non potest.

Bunting-
gki lap-
das.

Valer.
Max. ii
viii.
cap. xi.

Sexta denuo Luna defecit, quam Vir doctus in annum reicit 160. ante eam Christianam, hoc est Periodi Julianae 4554. indecū octēnnio prochronismum colligit in Fastis vulgaribus; sine dubio falso ab illo reditur. Neque enim anno isti convenit. Sed Periodi Julianae 4546. quo cum vulgo Urbi annis ex Varro's putatione dixxvi. componitur, quo Cosf. fuere L. *Emilius Paulus*, & C. *Licinius Craufus*. Hoc enim anno Lunam defecit, constat ea nocte, qua inter Iunii xx. & xxii. intercessit, paullo ante prælium ultimum, quo Perseus à Romano exercitu superatus est. Vera autem oppositio contigit hora 20. circiter à media nocte, in Macedonia; ubi tum Paulus *Emilius* erat in procinquo. Duravit horas cinciter 4°; 6°. digitorūque fuit ferè 16°. Ergo tota in caliginem Luna subiit. Initium ejus hora æquinoctiali post medianam noctem 17°; 5°. Medium hora 20°; 2°. Erat tum luminarium situs accuratus, ex Tabulis nostris, in gradu Geminorum 25°; 45°. ubi et Prutenicus à Buntingho reprehenduntur. Tota in umbram ingressa est Luna hora 19°; 42°; 0°. emergere autem cepit hora 20°; 2°. Defit autem obscurari penitus hora 22°; 5°. Quæ cum Buntinghi descriptione apprime consentiunt. Hinc & Tabularum nostrarum fidem adstruitur: & vulgaris Chronologia munitur. ut minime viro illi docto concedendum sit, qui illam ipsam Lunæ defecitionem octēnnio solido tardius confit in annum Periodi Julianae 4554. cum Sol in Aquari gradu 4°; 51°; 34°. versaretur. Atqui multis modis hujus opinionis falsitas convincitur. Incidit enim eclipsis illa non Januarius, vel hieme; sed aestate. Livius post circumactum Solstitium evenisse scribit, *floransissimo aſtu*. Plutarchus verò *ἥγετη τὸν λέων ἀφίστορος*, aſta jam senecte. Non potest igitur id Januarius contiguisse. Porro Plutarchum anni Juliani ratio, qui aestate illius erat in usu, in errorem induxit, ut *ἥγετης φίλοντος* id evenile scriberet. Nimirum quod defecitionem illam pridie Non. Septembres incidebat legerat; ut refert Livius; quasi eadem anni forma, idemque situs mensura per illud tempus extitisset; ita in definitum aſtatem contulit. Verum cum Januarius Romanus in Autumnum fere tum caderet; September in Iulium incurrit. Quid ad Livium attinet, qui post circumactum Solstitium idipsum notavit, levis hic in historico est, & ignoscendus error. Nam neque Pauli *Emili* seculo, neque Juli *Cesaris*, Solstitium ante xxii. Junii circumactum est, quod ejusdem mensis xxv. circiter die anno primo Juliano contigit.

In septima & octava Solis defectione frustra labatur. Nam nullam verba illa Livi, aut Plinii significant; nec ulla Romæ annis ab Urbe condita dcⁱ. aut **dcxii.** contigit.

C A P U T XXXVI.

*De Annorum trium labe, quam frustra Nova Chronologia
Fastis attribuit. Explicantur Livii, Messalæ, Eutro-
pii, & aliorum loca.*

*dium duci, per quadringentos quadriginta & septem annos,
omnis Italia viribus armorum subacta est, &c. Cim igitur
regibus annos **ccxli**. imputet, non **cxi.** ad-
ditis quadringentis & quadraginta septem, fuit annus
691. Unde biennio dumtaxat a Capitolinis Fafis dif-
fident; si quidam ab Viri docti mente verbis illius
interpretetur. Sed non ita est. Neque enim illius
probanda divinatio; **decem minus** scripsisse Messallam.
Quippe ad ultimum usque **Julii Caesaris** annum, quo
principatus ejus, & Monarchia desit, annos putat
septingentos decem. Principatus autem **Julii Caesaris** nequam
quam primo ejus Consulatu convenient. Quod au-
tem ad annos illos Regum, **447.** Consulum adjungit;
primum qua licentia Vir doctus ad **decem** ascribit **mi-**
nus, eadem & nos pro **quadriginta** **septem** emendabimus
quinquaginta **septem**. Annis enim **457.** Romanorum Im-
perator res geltae ac viatorum circumscrimit, quibus
Italianam, Alpes, Gallias, Hispanias, Graciam, Afri-
cam, ac totum fere orbem imperio subjecerunt. Ho-
rum bellorum postremum est Gallicum, quo Caesar
Galliam subegit. Hujus annus ultimus Capitolinis Fafis
est **dcxx.** circiter. Nam deinceps pacata in Galliis
omnia Caesar fuere. Si igitur ad annos **244.** accedant
457. confient anni **701.** hoc est ferè **702.** ut uno minus
dumtaxat Messallam numerari. Sed haec castigatione
prætermissa, aliud accipe, quod hanc paulò mihi re-
miserit. Sic enim existimo: Messallam istum
447. annos complexus est, temporis
illud definitum spacio, quo Romanum imperium,
nondum oppressum libertate, novis provinciis etiæ auctum:
domitis videlicet populis, ac nationibus illis, quas per-
ficerat; Gallis exceptis: quas novem annorum labore
ab Julio Caesar parte una cum Britannia polteâ scri-
bit. Sane ad annum ferè ab U. C. **dcxci.** Capitolinum;
hoc est totis **447** annis, omnes illæ provinciæ, quas
illuc enumerat; Imperator armis expugnatæ, & ad
Romanum imperium additæ fuerunt: exceptis, uti di-
cunt est, Gallis; quarum separatis meminit; tum reli-
quis, que post Augustum, & erupta jam libertate,
subditionem Romani nominis cesserunt.*

Fafis consentit. At in anno **dxl.** ab U. C. quo Cosf. fuisse dicit L. Emilius Paulum, & P. Terentium Varo-
num, triennio Fafos excedit. Hic enim annus in
illis est **dcxxxvi.** Annus vero, quem Eutropius n*t.i.*
appellat, quo T. Quintius Flaminius adversus Philip-
pum regem profectus est, in Capitolinis est **dv.** Qua-
tuor igitur annis, non tribus amplius patet.

Quocirca cum tanta sit in Eutropio computandorum
annorum ab Urbe condita varietas; cumque in
annis **iv.** uno tantum discrepet a Fafis Capitolinis: in
tribus, biennio: semel vero adamus, congruat in an-
nis illis, quos nominat pot dc. concipit: in quin-
que vero tantummodo, triennio minus subducatur: quid
est tandem cur ex paucioribus istec*s* tellimoniis trien-
niū in annis Urbis deceſſe Vir doctus argumentaret
potius, quam nos unum annum duosve alios ex locis ea-
dem ratione colligamus? Quin illud fanē probabilius
affirmemus; Eutropium alias alibi Fafos fecutum; ant Cap. **18.**
interdum hallucinatum, in ea re minus fuisse contem-
nem. Quia eadem inconstituta, & in novam iam lin-
tentiam redundat. Etenim cum alibi statuar ex annorum
octo σεγνίσιον Romanum in Annalibus, post annum
dc ab Urbe condita paullatim tres annos esse decreatos:
ad eo ut istes temporibus, quæ proxime absunt à nc. sex
vel septem annorum prochronismus exifiat; ac circa
annum **dcxxv.** quo Polybius obiit, triennii jam labem, Cap. **92.**
& μετάνισσον accidit: velut: videmus tamen codem,
quo ille iulus est, Eutropio teste, anno **dcxxvii.** **dcxxxiii.**
ac longe postea, biennii solim, aut unies etiam anni
discrimen incurre.

Subiicit his tellimoniis vir eruditus Ciceronis locum Cicero
è Bruto, & Tufculana 1. ubi Livium poëtam fabulam decla-
primum docuisti memorat. C. Clodio Cæci F. & M. Tu-
ditano Cosf. anno post Romanum conditam **dx.** cum ta-
men Fafis Capitolini. Consulles istos exhibent anno
dcxi. Atqui in Bruto plerique codices habent; Post
Romanum conditam quarto decimo & quingentesimo. quod
Varronianæ putationi, & Onufrii Fafis congruit: ra-
metis in nonnullis exemplariis, decimo, non quartur
decimo legatur: ut in Tufculana 1. cui plerique decimo

Itaque illo ipso anno DCXXI. M. Messalla, & M. fone Coss. Pompeius de toto penè terrarum orbis traphavit. quando & gloriissimè illud in concione dicitur. Asiam se ultimam provinciarum acceperit, eamdem medium patrie reddidisse. Auctor Plinius. Quocumque merito annum istum, velut victoriarum, & amplificata di imperii libera in civitate terminum Scriptor ille constituit. Quanto sit hæc conjectura, quam superiorum Viri docti, probabilior, eruditus Lector judicet.

Mediæ succedit Eutropius triennalis, ut idem opinatur, *metacronus* assertor. At is ipse conjecturam istam vel maxime redarguit. Nam in paucis dumtaxat annis triennio minus quam Capitolini Fasti numerat, in plerisque uno tantum ad duobus, nonnumquam verò quinque, minus, alia denique triennio amplius imputat. Trienni *metacronus* apud Eutropium exempla fœtem novæ Chronologie auctor adduxit. Sed ex iis demanda sunt duo. Ita quinque dumtaxat in locis triennio calculus illius Capitolini minor est. Nimurum in anno **DCL**, **DCLIX**, **DCLXII**, **DCLXVI**. et **DCLXXVIII**. At in annis **DCCXLVII**. & **DL**. quos pro se ille protulit, nequaquam ratio procedit: ut paulo post dicetur. At qui Eutropius idem quatuor in locis uno tantum anno minus quam Fasti Capitolini colligit. Primum enim **DCCXLVII**. secundum conditæ Urbis apellata. quo Consilium fuit anno post Consulatum primum iterum Confitemum esse refert: triennio utique plus dicens. Nam primus *Emilius* Consulatus incidit in annum **DXXXI**. Verum biennio dumtaxat amplius est intervallum. Annus enim Urbis conditæ quingentesimus octag(es)mimus quintus, decimus quintus est à septuag(es)mimo primo. Nihil nos autem varietas ita commovere debet que & in aliis plerique Scriptoribus major interdum cernitur; neque tamen conjecturis ideo novis opportuna censetur.

DCLXXXI. annum conditæ Urbs appellat, quo Con-
fuerit P. Cornelius Lentulus, & Cn. Aufidius Orestes,
qui in Faftis Capitolinis est DCLXXXII. Item annum,
quo Cof. fuere M. Tullius Cicero & C. Antonius,
DCLXXXIX. quem Fafti recentent uno amplius DCXC.
Tum annus DCXC ab eo dicitur, qui in Faftis est DCXCI.
Cof. Junio Silano, & L. Morena. Demum annum DCXCI.
nominati concipiunt eum, quem Fafti numerant DCXCIV.
quo Cof. fuere C. Julius Caesar, & L. Bibulus. In his
quatuor locis uno tantum anno Capitolinis à Faftis
discrepat. At in anno DCXXVI. cof. C. Caſſio Longino,
& Sex. Domitio Calvinio, biennio minus habet,
quam Fafti, qui annum istum DCXXIX. exhibent. Item
annum DCXXXII. notaſat Conſulat M. Porci Catonis,
& Q. Marci Regis; cum sit in Faftis DCXXV. Tum
annum DCXXVII. numerat, quo M. Crasius contra Par-
thos profectus; qui in Faftis habetur DCXXIX. In anno
potro DCXXI. quo C. Caesar interfectus est cum iſdem
et iter.

Aeter locus eſt ex lib. iv. Decadis III. ubi ab anno
Urbis conditæ Tab. Capit. DXXXIV. ad annum DXXXIX.
numerat annos octo; triennio plus quam oportuerat.
Atque annum ipsum DXXXIX. ita Livius exorditur.
Quinto anno secundi Punici belli, Q. Fabius Maximus IV.
M. Claudius Marcellus tertium Confusatum inuenies; &c.
Idem potro primum annum Punici belli Confubilis af-
signat T. Sempronio, & P. Cornelio Scipioni, qui an-
no DXXX. Confusatum geserunt. Intervallum ergo an-
norum non amplius quinque. Quare siebū octo anno-
rum apud Livium constitutum fit, id errori Librario-
rum, non Faſtorum diſſenſionis debet imputari. Poſtre-
mus eſt locus ex Epitome lib. ix. Decadis XI. Ibi Au-
gauſtum ait anno etatis duodecimetiſmo Cof. creatum.
Quod accidit anno Urbis conditæ Tabul. Capit. DCXX.
Natus eſt autem Augustus anno DCX. quo incluſo, ad
annum DCXXVII. anni sunt XVIII. Proinde annum DCXXVII.

anno 1561. Livius usurpavit; ut & Seneca libro de Clem. nta i. cap. ix. qui idem cum Livio de Augusti atque script.

Ego verò non majus quām biennii discrimen apud Livium animadverto. Annum quippe xx. jam exceferat Augustus, & vicesimum primum inierat, quando Consul est factus. Livius autem annos habuisse scribit xxi. hoc est excepit, & xix. egisse. At Seneca non de anno Consulatus agit; sed de antecedente, quo Consul erat M. Antonius: *Cum hoc aetatis esset* (inquit Nero) *nam et duodecimsum egressus annum, jam pugione in finu amicorum absconderat: jam infidus M. Antonii Consulatu latu petierat.* Nihil hic anachronismus est. Sed cum Fastis egeste consentit. Quo enim tempore Caesar occisus est, Octavius nonum decimum agebat annum; & post menses aliquot vicesimum est ingressus. Reste ergo Seneca duodecimsum jam absoluisse scribit.

CAPUT XXXVII.

De sexennis anachronismo, quem post annum Urbis sexcentesimum in Fastis reprehendit Nova Chronologia scriptor. Expendunt Ciceronis, Macrobii, Censorini, Fenestelle, ac Plinii testimonia: quibus perperam nisi novam illam opinionem ostenditur.

S ub anno Urbis condita sexcentesimum paullatim Sexannis est tres annos, Vir ille doctus existimat; hac quidem progressione, ut proxime ante, vel post annum ipsum dc. unus aliquis; inde alter; ac demum tertius annus detracitus fuerit. Quo factum est, ut octeni¹⁸ni *sexagesimus* illae, quem irreplice confirmat, ad septem, & sex annos redactus, in quinque postremo referatur. Qua ex ratione sequitur pauciores annos ex rei veritate ab U. C. numerosus esse, quam Capitolini Fasti computent: ut qui annus, exempli causa, dxcv. in illis censemur, nonnisi dxxxvi. sit, qui dcv. putatur, is revera sit dxcvi. Hoc enim modo verum erit quod ille pugnat, octo annis tardius Urbis initium esse statuendum. Sic annus U. C. dxxxvi. quo Perseus a Paulo Emilio vicit est, cum vulgo centefimus sexagesimus septimus ante Christum ponatur, nonnisi cix. erit. Hanc esse nove illius conjectura rationem superiori capite monstravimus. Itaque mirum deinceps ejus est institutum, quod cum octo primum, ut diximus, annis Capitolinos Fastos affeverat Urbis condite primordium anticipare, qui ad septem deinde, sex, & quinque post annum Urbis dc. redacti sunt; mox contraria omnia demonstrat. Non enim anticipatione Fastos, sed tarditate peccare colligit. Nam sex annis Capitolinos Fastos minus putare docet; cum antecedentibus capitibus plus justo numerare dixisset. Atqui ne istud quidem illis testimonios, que in eam rem confort, effici potest; videlicet Ciceronis, Censorini, & Macrobii.

Cicerio, inquit, Scipionis somnium accidisse refert triennio antequam Carthaginem everteret. Macrobius annum eudem illum à morte Romuli dxxxi. esse testatur. Porro si Romulus annos xxxvii. regnavit; quot ei Chronologo ferè omnes tribuant; confient anni dco. in quibus sex redundant. Nam in Fastis Capitolinis annus dci. est tertius ante annum illum, quo Carthago deleta est. Verum eodem capite, quod est xi. libri i. in Somnium Scipionis. Macrobius Romulo annos assignat xxxii. tum addit duos, qui somnium inter, & consummatum bellum intercesserant, unde colliguntur anni dxxiii. à morte Romuli ad somnum usque quandoquidem anno U. C. dcvii. Scipio Carthaginem everteret. Apparet ergo non ex certis Annalibus, qui à vulgare differunt, hanc numerandi ratione hauisse Macrobium, sed cùm ex Varroniananaputatione delecta Carthaginis annum constitueret; ac Romulo nonnisi duos, & triginta, uti varia sunt de eosententia, tribusfit; interiectum deinde tempus definiisse dxxiiii. annorum. Quocirca vulgare Chronologiam Macrobii affirmat: novam autem illam vel ex ipius, qui hac uitit, argumentatione profrui evertit.

Censorinus porrò capite xvi. Pisonis ex Annalibus verba profert; sed ea valde depravata; nihil ut ex iis liquido probari queat. *Roma* (inquit Piso) *condita est*

anno 1561. *Seculum accipit his Coss. quis proximi sunt Consules, M. Aemilius M. F. Lepidus, C. Popilius II. absent. Ex quibus id obtineri videtur, Coll. M. Aemilio Lepido, & C. Popilio Lanate secundum: id est anno Capitolini dxcv. fastulam septimum iniisse, quod ipsum convenire debet anno dc. Igitur sexennis totu plus habet Pisonis, quam Fastorum Capitoliniorum calculus.*

*Verum quod mendosa sunt Pisonis illa verba; nihil ex iis certo probari potest. Quod si vir illi docto creditus, adeo vetustum est mendum, ut etiam Piso Censorius, & Cn. Gellius, & Cassius Hemina illud ipsum in suis codicibus habuerint; eoque in errorem abduci sint, ut fastulare ludos alienis annis addixerint. Quod sane *neque* nemini persuadebit. Et quamvis aliqui offici inde suscipiemur; primum non sex potius quam septem, vel quinque prochronismus annorum ex illis orietur. Cum enim dicunt fastulam ab iis Coss. ordinari, quibus proximi sunt illi qui nominantur, potest fieri, ut vel ab antecedentibus anni videlicet dxxi. Coss. vel a sequentibus anni dxxvi. inchoati velit. Tum illud interea reputemus animo; si verum est quod vir illi doctus obtinere studeat, Fastos Capitolini annorum octo prochronismo peccare; cum Pisonis antiquissimi Scriptoris annales sex annis illos antevertant; consequens est, ut non octo dumtaxat anni; sed quatuordecim est communibus annorum calculus eximendi videantur. Quam ad licentiam patet facta semel aditu, quot erunt Scriptorum de annis Urbis, Olympiadum differentes sententiae, totidem de annorum minimo numero nova opinione existent, quod quam absurdum, & intolerabile fit, nemo non videt.*

Accedit ad superiora duo, Fenestella quoque Scriptoris antiqui testimonium, qui ut Plinii lib. xv. cap. 1. ¹⁸ ^{20d} refert; Tarquinii Prisci finem posuit anno U. C. 183. ^{loci c. 183} ¹⁸³ octo annis tardius, quam vulgo fiat. Atqui sex dumtaxat annorum tarditas, non octo colligitur; si quidem anno Urbis Varronianiano 177. Servius Tullius Prisco siccet. Secundum Capitolinos vero septem erit discrimen annorum. Ceterum eti hac ratione aliquot annis tardius, quam vulgo feratur, Tarquinii Prisci mortuus sit; non tamen consequens est octo annos, ut ille censem, & Fastis expungendos esse, quasi superfluos. Nam qui octo annis tardius mortem Prisci retulit, fieri potest ut plures ei, vel praecedentium regum aliqui annos arrogarit, quam plerique omnes tribuant: & ex successorum annis vicissim verfura facta compenfaverint. Sic enim auctores quidam Servio Tullio nonnisi xxxv. annos adscribunt. compleures tamen xli. Item Tarquinio Superbo plerique xxiv. nonnulli xxxiv. assignant. Quocirca cum Servius ex communi sententia mortuus sit circa annum U. C. ccxxi. ex eorum tamen opinioni, qui annis xxxiv. regnum illius definit, mortuus erit anno Urbis ccxi. Quod si quis aliquid hoc legens, affervere vellet annos decem in Romanis Fastis desceat, nemo illi concederet; propterea quod alibi compensati anni isti fuerunt. Sic in annis octo, septem, quo vir doctus caufatur, idem accidisse probable est; nec ultimum ex ea re praesidium illius habere Chronologia potest: cum non idem breviori ante Christianam aera intervallo (quod ille contendit) rerum gestarum incidit tempora necesse sit. Addit Scriptores illos, qui plures à conditu Urbis annos imputarunt, fortassis epocham Urbis, vel Olympiadum antevertere, ut qui in Fastis Capitolinis centefimus & septuagesimus septimus est; annus, ante Christum 576. idem centefimus octuagessimus tertius ab illis habetur, altius annorum Urbis repetito principio: ante Christum vero nihilominus est 576. Minime ergo verum est, quod ex Censorini & Macrobii auctoritate concluditur, annum Tabularum Capitolinarum dxcv. esse annum ante Christum 150. annum vero U. C. dci. esse ante Christum, 141. Est enim ille quidem, ante Christum 157. hic autem, 148.

Praterea sex annorum labes ex Tarrutii descriptione, ^{Nova Chron. cap. 106} & eum secuti Varronis auctoritate defendit. Hic enim annum, quo & conceptus est Romulus, & Urbis fundamenta facta, sex annis infra vulgo constitutum in Fastis &c. epocham summovit. Sed hoc argumentum lib. ix. cap. xliii. disputatum, plenè confutatum est ubi Tarrutianam Urbis epocham cum Varronianam consenserit; aut, ad summum, mensibus senis discrepare perspicuum fecimus.

LIBER DUODECIMUS, CAP. XXXVIII.

^{Nova Chron. cap. 119} Ad huc Pausanias in Achæis scribit Corinthiaco bello finem impositionis dum ali: citius, ali: tardius contingit res sacerunt, quam communis fuit opinio: neque tamen propterea mutilando Annales Graecos, aut Romanos supicari licet. Pythagoram ecce nonnulli Numæ vixisse tempore scripserunt, quem constat longe inferiorum ætate fuisse. At ex superioribus illis auctoriis ducentis circa annis minuendos esse Fastos dicimus; & ad Tarquinii superbis tempora, quo regante ille floruit, Numæ demittimus atatem? Quam multi in Eusebiano Chronico, & in historicis plenèque prochronismi, vel metachronismi; dum sacræ, vel profanae historiae inter se comparantur. Quis ideo novitatem illam affectet, & interpolandam annorum seriem arbitretur? Atque huc ita dispuo, quasi precipuum aliquem fibi Scriptorem imitandum Siganus in illa temporum descriptione proposuerit. At id secus se habet. Neque enim certum quempiam & anonymum Siganus Chronologum sequi se proficitur ille. sed hallucinatio halucinatio natura magis alienis temporibus Romanorum illigavit hi.

Nihil est facilius, quam Diomysium cum vera historia conciliare. Nam bellum Marsicum ~~marcus~~, usurpavit, tamquam insignem epocham; quod sub illud, id est paulo post, Capitolium incendio conflagarit.

Mox tamen accuratus tempus concipiens, accidisse dicit post Olympiadem cxxxi. Jam quod Tacitus lib. 111. Hist. artificis templum Capitolini Jovis referit anno dco. quām à M. Horatio Pollio dedicatum fuerat, pro quo Nova Chronol. aucto annos cdxx. rescribit, ut quinque annum suum affirmet: cum resp. cxxv. anni intercesserint, longè videtur expeditius, si quidem fastigandum est cxxv. quām cdxx. reponere. Quod si vulgata Taciti lectio retinatur, videri potest Historicus illi Fastos alios, quam vulgares fecerunt: eos scilicet, qui annum primum ab U. C. decennio toto tardius assignabant: quod mirari neminem oportet. Res enim varietatis, & controversie plenissima.

CAPUT XXXVIII.

De annorum quinque vitio, quod in Fastis deinde residit Nova Chronologia pura, que eius suspicio tollitur. Nonnulla Julii Obsequentiis loca declarantur.

^{Nova Chron. cap. 118} Q UINQUENTI deinceps vitium in Fastis ab eodem eruditio Chronologo qua ex auctorum testimoniis; qua coelestibus observationibus eruitur. ex quo videlicet accidit, ut epocha Christi quinque annis tardius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis communis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C. Antistius Veterem. Porro antequam ad argumenta illius Fastis Consularibus adscripta sit, hoc est, ut cum annis ineat Coss. Augusto xiv. L. Aemilio Paulo Coss. & natals Christi competit in eum annum, quo Coss. fuere Lentulus, & Piso: quinqueannio ante collaudans sit, in eo, qui Coss. habuit Lælium Balbus, & C

DE DOCTRINA TEMPORUM,

272 accidit: quam post triumphum memorat Epitome Livii. Nam quod eodem anno à Ceitiberis pulsi dicuntur; nihil id obstat, quo minus Hispaniam ante populati sunt.

2. Obsequens locus. Secundus ex Obsequente locus est: Scribit post M. Tullii Ciceronis, & C. Antonii Consulatum, hoc est anno Urbis conditae ¹⁰⁴ xcxi. varia prodigia contingit. Tum in fine: Propter Dictaturam Pompei ingens sedatio fuit. Atqui pertinet hoc ad annum DCLXXXVI. quo Q. Catulus contendit Dictatorem esse dicendum, Aulus vero Gabinius obtinuit, ut Pompeio ¹⁰⁵ quoniam in omnibus provinciis cum Proconsularibus usque ad quinquagesimum à mari militare esset imperium, idque in triennio, ex quo gravis est ora sedatio.

Hic verò non quinquennii ¹⁰⁶ *μεταχρονίας*, sed decem annorum ¹⁰⁷ *μεταχρονίας* ab Obsequente, five post libri commilis est. Neque enim prodigia ita, nec injecta de Pompei dictatura mentio ad annum DCLXXXVI. referri debet: sed ad ncc. quod ex Plutarchi, & Dionis historia tam evidens est, ut dubitationem omnem eximatis. Plutarchus enim in Pompeio refert eo anno, quo Domitius & Meffala post longam, ac vehementem in Urbe seditionem Consules creati sunt, Luciliuum Trib. Plebis mentionem injectis de eligendo Dictatore Pompeio, cui cum Cato Trib. Plebis intercesserit, pa-¹⁰⁸rum abiit, quin ei Tribunita dignitas abrogaretur. Vicitus tamen Catonis pertinacia Pompeius defitit: & Domitium ac Metellum Coss. creari pafus est. Postea vero cùm rufus Interregnum accidisset, ac de Dictatore creando Pompei acrius, & majore conatu à nonnullis ageretur; Bibulo tandem, & Catone auctoribus, ut infinita illa potentia tolerabiliori aliqua committaretur, Pompeius Consul solus renunciatus est. Hec Plutarchus. Dio lib. xl. eadem pene scribit; nempe Calvinum, & Meffalam Coss. vix propter alteraciones septimo demum mense creatos esse: cum interim graves in Urbe seditiones essent exorti; calumniantibus Tribunis Plebis, & comitia identidem impeditibus adeo ut Q. Pompeius Rufus Tribunus Plebis Senatus decreto in carcere duxit sit. His de causis Dictatorem dici Pompeium Trib. Plebis volebant, in eoque diu perseverabant: donec Pompeius rediens in Urbum Dictatūrā repudiata Coss. creari permisit. Quibus perfundis, nova iterum ¹⁰⁹ *μεταχρονία*, novi tumultus exorti. & de Dictatore Pompeio creando iterum actum. quod ne fieret, Consul solus eligitur. Qua verò eodem anno, & infrequentia prodigia terroruerint, idem Dio narrat; eaque cum iis, quae ab Obsequente profusa sunt, prorūtis contentanea: lupos in Urbe visos: canum glosationes: ple-¹¹⁰raque deorum simulacra fulmine decula, quedam etiam sudore perfusa; & id genus alia. Quocirca nihil aperius, quam ncc. annum ab Obsequente significari. Ex que patet imbecillum id argumentum genus esse, quod ex Scriptorum, vel librariorum hallucinatione vulgares Fafos decurtandos esse pugnat. Hic enim non mutandi quinque annis; sed decem augendis sunt, si quid ratiocinatione ita conficitur. Decem, inquam, annorum ¹¹¹ *μεταχρονίας* est apud Obsequentes. Siquidem illa, quæ dixi, tribuit non iis Coss. qui post Ciceronem, & Antonium fuerunt, ut Nova Chronol. afferit, quæ ex quinquenniis prochronismum elicit: sed Cicero & Antonio Coss. Unde si vera illius effet collectio, non quinque, sed quatuor annorum prochronismus orietur.

3. locus Obsequens. Tertius Obsequens locus. Refert ille Coss. P. Atilio, & Corn. Manilio. (Cor. P. Atilio) à Lusitanis exercitum Romanum casum. Hic est annus Tabul. Capitol. DCLXVIII. Atqui non hoc anno, sed quinquennio ante contigit; Urbis DCLXIII. Neque enim anno illo in Lusitanis dimicatum est. At anno DCLXIII. Calpurnius Piso, qui Praetor anno superiore missus erat in Hispaniam, ab Lusitanis casus est, eique successor missus est Galba. Nihilo plus hoc argumentum efficit. Nam & Obsequens corrupta, ac fide luxata passim exemplaria conjectiones dubias reddunt: & utrum anno illo DCLXVIII. novi in Lusitanis motus non existiterint, haud facil pronunciandum. Ad extremum, Calpurnius Praetor in Hispaniam profectus est vel anno DCLXI. ut Stephano Pighio placet. vel, ut Siganus refert, DCLXII. quo & imperfectus est. Hoc enim ipso anno successor missus est Sergius Galba. Quod autem à Lusitanis cum exercitu casus sit, neque Appianus, neque

accuratissimi illi Faforum conditores meminerunt. Ideo vel incertum est quod in argumentatione sumitur; vel non quinquennii, sed sexennii prochronismus concludit.

Quartò vir eruditus ex Obsequente profert eum locum; ubi Coss. Cn. Octavio, C. Scribonio refert ad quoniam Medos variè dimicatum: quod contigit anno DCLXXII. Atqui Coss. ab Obsequente praefixa pertinent ad annum DCLXXXVI.

Verum hoc ipso urbis anno DCLXXVII. contra Medos Thracie populos dimicatum esse verisimile est. Nam Appius Claudius ex Consulatu Thraciam provinciam ad annum usque DCLXXVI. hoc est biennio tenuit, & cum Thracis sibi dimicavit: ut Epitome Livii xci. Florus, Orosius, Rufus: & ex iis Siganus & Pighius memoris prodiuerunt. Quare nihil necessis est in annum DCLXXXI. ista relegare.

Quintò annorum quinque ¹¹² *μεταχρονίας* ex eodem loco Obsequens capite comprobatur. Scribit enim Coss. Cn. Octavio, & C. Scribonio ab A. Sertorio in Hispania Romanos exercitus casos. Et capite sequenti, Coll. L. Aurelio, & L. Octavio, narrat L. Sertorio exercitum in Hispania ducenti scuta equorum parte exterior, jaculaque, & pectora equorum cruenta visa. quod prospectum sibi interpretatus est Sertorius. quia exterioribus sibi sanguine maculari solent. Continua ei prælia cum successe fuerunt. At non his Coss. (inquit) hoc est anno DCLXXVII. sed quinquennio ante gesta sunt. Quippe Sertorius anni DCLXXVII. & DCLXXVIII. neque exercitus Romanos cecidit; nec continua ipsi prælia cum successe gesta sunt: quinimum ut plurimum infeliciter pugnavit. Itaque ad annos DCLXXII. & DCLXXIII. illa pertinent, quibus Romanos exercitus superaverat, & atrivit. Atqui iis ipsiannis, quos significat Obsequens, multa cum Romanis prælia Sertorius prosperè gesit; ut ex Fafis, & Annalibus liquet. Quippe anno DCLXXVII. Pompeium in fugam vertit: & cum astuto confuso se Calagurri obfidiit, pafus est, affidis eruptionibus multa damna obdidentibus intulit. Epitome Livii, Plutarchus, &c. Tum anno DCLXXVII. Calagurio eruptione facta Metellum & Pompeium fugavit. Palantium obfessam a Pompeio liberavat. Porro anno DCLXXII. nullam de Romanis memorabile victoriam à Sertorio reportatam Annales meminerunt. Sed non primum DCLXXII. majori mole rerum urgeri ceptum est bellum: quando Q. Metellus Consul in Hispaniam à Sul la misus est.

Potremò duobus aliis ex Obsequente testimoniosis ¹¹³ *αλιάς* de quinquenniis tarditate conjectura fulcitur. Sed Obsequens illi annis ¹¹⁴ DCLXXVII. inerunt; numerum Cn. Octavio, T. Manlio; refert Caffini Solem per aliquot horas noctis esse viuum, id ille quinquennio citius accidisse patat: nempe eo anno, qui numeratur urbis DCLXXII. & est ante Christum cixii. quo Sol in gradu 22. Piscium, horis à meridie 4. 33'. deficit digitis 11. 45'. cùm tamen hotis dumtaxat à meridie 5. 48'. occideret; diu que etiam post crepusculum duraret. Verum quis Obsequens verbis cogit de defectione Solis accipere? Parum hoc quidem idoneum est ad fidem. Alioquin quoties simile aliquod olentum vel ab eo, vel ab Luvio narratur, Solis aliqua erit invenienda defecit. quod fieri non potest. Sic & alter locus, ubi T. Gracco, M. Juventius Coss. hoc est anno DCLXII. Caput Solem notat: nihil certius defecitionem Solis indicat: quam Vir doctus quinquennio tardius, quam quibus Coss. ponitur, accidisse demonstrat. Præterea cum ad annum usque condite Urbis dc. octennii solidi labem ¹¹⁵ in Fafis communibus inesse toties admonuerit, quomodo quinquennii modo folius existit?

CAPUT XXXIX.

De quinquennali Faforum labe rursus differitur. Plutarchi, Vellei loca qua castigata, qua inter se conciliata. Pompeii atav, & Carneadis obitus.

PERGIT idem, Nova, veraque Chronologia auctor cap. 116 vir eruditus, & quinquennalem ¹¹⁷ *μεταχρονίαν* in anni Urbis conditae alias argumentis aferuerat. Velut ex eo, quod Dio lib. lv. scribit anno ab Urbe condita DCCCLVII. Cor. Grecorum.

LIBER DUODECIMUS, CAP. XXXIX.

Cn. Cornelio Cinna, & Valerio Meffala Coss. Solem ex parte defecisse: ¹¹⁸ οὐδέποτε τὸ εἰκόνας ἐψημεῖ. Hic annus vulgo habetur Christi v. At solaris eclipsi illa, ratione annorum Urbis conditæ, evenit annis quinque citius. Atqui hoc ipso anno Christi v. Periodi Julianæ 4718. pars Solis obscurata est. Novilunium medium ex Parfinis Tabulis Roma contigit Martii xxvi. hora 20. 51'. 10''. à media nocte. Vera conjunctio, hora 14. 39'. 10''. Apparens autem, hora 16. 13'. 10''. hoc est horis 4. 13'. post meridiem. Fuitque digitorum 4. frē. Initium ejus hora post meridiem 3. 21'. 11''. Finis hora 5. 2'. 11''. Duravit horas 1. 44''. Sol vero motu tenebat Arietis gradum 5. 37'. Nulla igitur eclipsi alia querenda; cum hac apprime congruat, & communem Chronologiam approbet. Calvinus hanc ipsam à Diana memoratam Solis eclipsi accidisse refert Sept. xxii. feria 3. oriente Sole. Sed fallitur. Fuit enim eclipsi quidem synodus, sed propter parallaxis videri non potuit. Vera conjunctio Roma accidit hora 5. 37'. Apparens autem hora 4. 41'. ante Solis ortum circiter hora integra cum ictupulu 15'. Nam parallaxis longitudinis fuit 54'. Motus horariorum verus 29'.

Alterum quinquennialis erroris vestigium extare putat in eo, quod Tacitus libro lli. Annalium scribit: ¹¹⁹ *δύοβις* & *σεπτυγίαν* annis post Cornelii Merula Flaminii Dialis cadent, neminem Flaminem esse sufficiunt. Cornelius Merula in Cinnamo illo tumultu vias incidunt anno Tab. Capit. DCLXVI. ad hos si lxxii. adicias, existent anni DCCXXXII. Atqui Dio fine libri l. v. auctor est Coss. Q. Elio Tuberone, Paulo Fabio Maximo, Flaminem Dialem primum post Merulam creatum. Intervallum annorum. Nam hi Coss. competitum anno DCCXLIII. Hic verò fatendum est, minus annis quatuor, non quinque dixisse Tacitum. Etenim Elius Tuberone, & Fabius Consules fuerunt anno Capitolino DCCXLII. at Varroniano DCCXLIII. At Merula obiit anno Capitolino DCLVI. Varroniano DCLVII. Discremen annorum LXXVI. Neque tamen propterea verum est mendosos esse Fafos, ut sapè jam offendimus. Lipius ad illum Taciti locum ncelio quid cogitans, constare numerum scribit. Quippe Merulam interfatum anno Urbis DCLXVII. sufficiunt verò Flaminem novum anno DCCXLIV. Utrumque falsum: & illo anno Merulam mortuum; hoc verò novum Flaminem creatum; & inter utrumque annos interesse duos, & septuaginta. Sunt enim septuaginta sex.

Item quinque annorum varietas illa in annis Urbis conditæ Julianam epocham antecedentibus, ex vita Cn. Pompeii, ac rerum ab eo gefarum historia colligit. Natus est enim Q. Servilio Capione, & C. Serviano Coss. anno U. C. Tabularum Capitolinarum DCLXII. mortuus est autem C. Cæsare 11. & P. Servilio Coss. anno DCCP. pridie natalis sui, qui in Septembribus ultimum incidit; anno atatis duodecagesimo defunctorum; ita ut postridie undesexagesimus inutrus effet. Cum hec ex Velleio, & Plinio constent, appare illum anno Urbis conditæ DCLXII. quo tertium ex Asia triumphum egit, ipso natalis sui die, quintum & quadragestimū atatis annum exegisse, & sextum inchoare. At Plutarchus ait Pompeum xl. tunc annum fuisse. Quinque annos ergo minus imputat. Quare ob hanc, inquit, quinqueannum errorem in signum Plutarchi somni illius atatis viri, hec in dicta proruptum Velleius, Cn. Pompeius, ait, C. Cæsare, P. Servilio Coss. jugulatus est duodecagesimum annum agens, pridie natalem ipsius. Quid alius, quoniam nimis occupatos dixerim, quos in auct. & tanti, & penè nostri seculi viri, sefelli quinqueannum, cum à C. Atilio, & Q. Servilio Coss. tam fideliter annorum digesta. Sed quis credat Plutarchi errorum istum à Velleio notari; qui atatem utriusque Scriptoris animadverterit? Ceterum ut ex hoc Plutarchi, & Velleii diffidio caulan suam probet eruditus Chronologus; fateatur necesse est Velleio tempore vulgaris Consulium Fafos quinque Consulatibus infertis depravatos fuisse. (Hoc enim modo Pompeii natalem annum quinque annos retrò summotum esse confequens est.) Plutarchum verò ex emendatoribus Fafos annorum inesse numerum. Cuinam verò persuadere iustificatur? Tum, quod tergiversationem excludit omnem; item ille vir eruditus paria Coss. quinque redundare scribit in intervallo illo, quod à morte Augusti ad obitum Neronis intercessit: ex quibus paria prima duo su-

Pars II.

perficia sunt, quæ post Geminos Coss. proxime coniunctur. Quinque autem has paria post mortem Neronis inculcat; tuncque demum Fafos esse corruptos idem afferit. Quocirca cum Velleius librum suum edit. ¹²⁰ derit Caffio Longino, & M. Vinicio Coss. qui proxime post Geminos duos collocantur, anno Urbis Capitolino DCLXXXI. Tiberii xvi. longè ante Neronis obitum adhuc integrè erant Annales: nondum certè quinquennium iustum obrepserat. Non potuit igitur Velleius depravatos illos Annales sequi: debuit Plutarchus. Contraria tamen accidit, si novam Chronologiam audiimus.

Ergo verò Plutarchum cum Velleio & historia facile ¹²¹ gratiam adducam. Nam leme mendum, nec ab ullo chus tamen haec tenus animadversum, codices omnes occurrunt. Scribit enim auctores aliquos, ut Pompeium à Dionis memoratam Solis eclipsi accidisse refert Sept. xxii. feria 3. oriente Sole. Sed fallitur. Fuit enim eclipsi quidem synodus, sed propter parallaxis videri non potuit. Vera conjunctio Roma accidit hora 5. 37'. Apparens autem hora 4. 41'. ante Solis ortum circiter hora integra cum ictupulu 15'. Nam parallaxis longitudinis fuit 54'. Motus horariorum verus 29'.

Sed ad id revertor, quod paulò ante significavi, & in quo novam fibi Chronologiam minime constare docui. Cùm enim quinquennii labem illam in Fafis post mortem demum Neronis admissam Cap. xci. defendat; & ejusmodi esse velit, ut Consulatibus quinque superflui inserat, numerus annorum fit autem: ex eo sequuntur auctores illos, qui Neronis obitum, & Faforum depravationem antecedunt, quinque minus annis putare. Atqui contrarium nonnulla, quæ ab eo proferuntur, testimonia fraudare videntur. Velocius ecce, qui infinitos illos Consules præcessit; non quinque annis minus, quod ratio illa postulat; sed amplius numerat, non solum in exemplo proxime allato, sed in aliis etiam duabus, quæ ex eodem auctore subjiciuntur.

Etenim annum, quo Coss. fuerunt Torquatus, & Nova Sempronius; quibus Brundisium colonia deducta est, ¹²² numerat vicefimum sextum ab initio belli Punici primi. ¹²³ Hoc vero coepit anno Capitolino CDLXXXVIII. ad quem si annos XXVI. adjungas, fiunt anni DXXIV. Atqui Torquatus & Sempronius Coss. fuerunt anno DIX. Majus igitur intervallum à Velleio concepit annis quinque. Debet autem minus esse, cum nondum quinque Consulatus illi redundarent.

Quamquam nullum in Velleio conciliando negotium explicat. Quod enim ait initio belli Punici primi; id laxius tur ¹²⁴ Velleio: quibus Brundisium coloniam deductam est, diuturnum hoc bellum. Ideo ejus initium ¹²⁵ *μεταχρονία* supuratur.

Rufus Velleius annum, quo C. Marius VI. & Vale-

rius Flaccus Coss. fuerunt; qui est Capitolinus DCLII. Chronol.

Novus Epopedium in Vagiennis coloniam deducitam re-

cap. 1364

perit. Proinde natum est anno DCCXLVIII. Intervalum annorum est XVIII. Quinque annis plus dicit Velleius. ex quo eadem vi argumentationis, quo nova

se Chronologia tuerit; efficiemus, annos quinque

communibus Fafis desice, non supereffici. Sed neutrum

verum est. Quid facilius, quam vel Scriptoris hallucinatione, vel librarii, in numeros presertim errorem

incidere?

Aliud argumentum ex auctorum dissensione super Cap. 134 state Marci Catonis Censori. Hunc enim Cicero Brutus mortuum esse scribit annos natum quinque & octoginta, L. Marcio, & M. Manilio Coss. cum eodem anno Galbam accusasset. Proinde natum erit anno ab U. C. DIX. vel DXX. At Plutarchus auctor est, illum annos nonaginta vixisse. Verum ut argumentatio procederet; oportet eundem annum à Cicero atque Plutarcho natalem Catonis constitui; cumdemque morti illius attribui: atque ab illo quintum & octuagesimum nominari: ab ito nonagesimum. At non ita est. neque enim Plutarchus iisdem Coss. quibus Cicero, natum afferit. Catonem. Ita nihil aliud inde perficitur; quam de anno, quo natus est Cato, déqué eius atate, Scriptores inter se non convineunt. Deinde Consulatus illi quinque, quos nova Chronologia infertos existimat; longe infra tempus illud, quo Cato vixit, inculcati esse dicuntur. Quare nulla, ex hoc quidem capite,

M m

ia

